

Cicle dels dietaris, Artur Bladé i Desumvila

Basant-se com es basen no tan sols en la pròpia vida, sinó en els esdeveniments del dia a dia, en general d'una rellevància relativa, quan hom es disposa a encetar un dietari el primer que s'acostuma a plantejar és si li podrà interessar a algú, allò que hi escrigui. És per això que Rafael Tasis, en els seus [Esqueixos autobiogràfics](#), procurava afegir una raó suplementària que contribuís a justificar la seva tasca memorialística: “la meua obra pot prendre's a benefici d'inventari com una temptativa de reconstrucció de l'època que m'ha tocat de viure, sobretot en tant que català”.

Aquesta tan assenyada reflexió sembla haver estat escrita a propòsit per a referir-se al dos prou atractius volums del *Cicle dels dietaris* –[Viure a Tarragona, Fulls d'un dietari 1966-1969](#) i [Viure a Tarragona, Fulls d'un dietari 1972-1974 i 1975-1976](#)– d'Artur Bladé i Desumvila, publicats per Cossetània Edicions el desembre del 2010 i el novembre del 2012. Volums que corren el risc de passar lamentablement desapercebuts, atès que, tal i com assenyalava Albert Manent al pròleg de la primera edició del darrer llibre, “Bladé i Desumvila, tot i ésser un escriptor tardà, s'ha convertit en un dels grans memorialistes de Catalunya” (V. II, pàg. 223). Un memorialista amb una destacada obra al seu darrera.

Una obra –“crònica d'un decenni (1966-1976) [que] és, de fet, el retaule biogràfic d'un país en ebullició”, (V. II, pàg. 6), segons paraules de Xavier García, curador de l'edició– no tan sols injustament desconeguda, sinó que, quan és coneguda, és principalment valorada per les exquisides biografies que redactà sobre aquells que considerà sempre els seus mestres: Antoni Rovira i Virgili, en primer lloc, i [Francesc Pujols](#), en segon. Per més que aquestes puguin ésser les seves obres majors, llegir “[l']acte de llibertat” de la seva “literatura diarística”, escrita amb un “estil sigui espontani i sense gaires retocs, perquè només així aconsegueix, de vegades, aquella frescor de «paraula viva» que era l'ideal de Maragall”, (pàg. 18), és la millor manera de prendre consciència de la qualitat i l'interès que assolí Bladé en la seva “vella mania” – que, tot i no ésser “diabòlica”, l'agermana amb Josep Pla– d'enregistrar “tot el que li sembla”, (V. I, pàg. 17).

És per això que si ens decidim a endinsar-nos en aquest “calidoscopi [de] la vida palpitant que desplega l'autor poc anys després del seu anhelat retorn”, en aquest recobriment de la “crònica de les realitats viscudes”, (V. I, pàg. 7), redactades primordialment amb “una voluntat de salvar la memòria de tanta gent”, (V. I, pàg. 8), aviat ens adonarem que és ben possible que “als homes, com a la natura, se'ls ha[gi] de perdonar moltes coses”, (V. I, pàg. 242), però a l'escriptor de Benissanet no només no li hem de perdonar res, ni tan sols el que ell entenia que eren “certes febleses”, (V. II, pàg. 27), ans al contrari, hem d'agrair-li que mantingués fidelitat a un dels seus principis rectoris: “Cal no oblidar mai la sentència llatina: «Nulla dies sine linea.» Que ploqui, que ventegi o que faci sol, cap dia no ha de ser totalment eixorc” (V. II, pàg. 116).

Amb major raó, encara, si tenim en compte que entén aquest “exercici, més que no pas literari, de llibertats” no tant des d'una simple perspectiva narcisista, sinó des d'una de molt més àmplia, des d'un modest desig –ben allunyat de l'adagi unanimitat: «Hablo mucho de mí, porque soy el hombre que tengo más a mano.»– de “tracta[r] de reflectir en la mesura de les meves possibilitats, especialment el [món] que viu i batega al meu entorn”, (V. I, pàg. 230). Un món, el de la Tarragona “[d]els deu darrers anys del franquisme”, (V. I, pàg. 6), que esdevé una mostra o un laboratori a petita escala de tot un país, el nostre, que, a poc a poc, s'anava preparant per a assajar de refer-se d'una de les pitjors catàstrofes de la nostra història.

Un món del qual ell n'és un important partícip (com a escriptor, com a mestre de català, com a conferenciant, com a infatigable conversador: en definitiva, com a mantenidor de la flama catalana), però, per pròpia voluntat i per damunt de tot, espectador. Espectador privilegiat, per l'acuitat de la seva visió i la perspiciàcia del seu pensament –que en general es col·loquen nietzschianament per sobre (i més enllà) de l'esguard comú. En aquest punt recorda força la voluntat de testimoniatge de Josep Pla, amb la diferència que mentre l'empordanès situa el mirall de l'escriptura de tal manera que reflecteix els altres tot reflectint-se ell mateix, el de la Terra Alta l'enfoca més aviat de cara als altres.

Aquesta aroma planiana, que prové d'una certa correspondència en el concepte vital que jau darrera la seva literatura –“Les coses que són inventades no m'interessen tant com els fets reals”, (pàg. 301)–, es manifesta també en la prosa més lírica de Bladé: “Una església eixeridíssima, construïda amb pedres que tenen color de molls a la brasa, (V. I, pàg. 26); “és una olor com de comiat de l'estiu, de noia que es treu el banyador després del darrer bany de la temporada”, (V. I, pàg. 132).

Un lirisme de caire descriptiu, d'esperit maragallí, sempre proper i accessible, que defineix la realitat de les coses tot descrivint-les, que defuig com el foc allò que el seu amic Xuriguera definia com “el frau que existeix [...] en la poesia que «elaboren» alguns poetes d'aquest temps, [...] «secreta i potser

dement[,] criptogrames, estirabots, obscuritat completa»”, (V. II, pàg. 235); que considera ben poc útils focs d’artifici aquells “versos [...] acadèmicament [...] perfectes, ben rimats i ben ritmats, [...] [que] fan pensar en Shakespeare [...] no per la seva alta volada, o per la seva profunditat, o la qualitat del lirisme, sinó per allò de «paraules, paraules, paraules»...”, (V. I, pàg. 199).

En capbussar-nos joiosament en el diàfan “*desig de salvar l’oblit*”, (V. II, pàg. 26), que –tot i alguna davallada ocasional– suposen els dos volums d’aquests valuosos dietaris, que ofereixen un “*retrat espiritual i material*”, (V. II, pàg. 223), de la Tarragona de quaranta anys enrere que ens fan exclamar “*Quina gran cosa, la paraula!*”, (V. II, pàg. 231), l’únic que ens reca és que “*no pot ser un diari complet per la raó que cada any hem passat cinc o sis mesos fora de Tarragona*”, (V. II, pàg. 26).

O el que és el mateix, que només es permetés “*excepcionalment [...] de transcriure [alguna] nota benissanetana en aquest Dietari*”. La visió, tan individual com general o comunitària, seria molt més rica i plural si habitualment no s’hagués “*abstingut [...] per raons de coherència amb el títol de l’obra*” d’incloure-hi els apunts no estrictament tarragonins, especialment els que escrivia al seu poble natal, atès que “*el temps que passo a Benissanet mostra uns altres aspectes de la realitat que, sense ser res de l’altre món ni de bon tros, tenen l’encís de la vida rural i [...] és una terra que sempre m’ha parlat al cor.*”, (V. I, pàg. 419).

Tant de bo aquestes notes benissanetanes i d’altres indrets on sojornà o visità s’hagin conservat i Cossetània es decideixi a aplegar-les –potser junt amb el seu epistolari– en un nou volum que culmini aquestes esplèndides Obres Completes d’Artur Bladé i Desumvila. Entre d’altres raons, perquè, com bé remarca Xavier García en la introducció del primer volum, “*Dintre del projecte literari de recreació de la realitat (dietaris, biografies i memòries), els primers formen una part important de l’obra d’Artur Bladé*”, (V. I, pàg. 6), però, per damunt de tot, perquè “*Les memòries que no s’escriuen no compten i l’home –i la dona– són –som– màquines d’oblidar. [...] tot allò que no figura escrit en un paper se’n va com el fum*” (V. II, pàg. 334).

dimarts, 12 de febrer del mmxiii

© Xavier Serrahima 2013
www.racodelaparaula.cat

Aquesta obra de [Xavier Serrahima](#) està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](#)